

محصولات فرعی قابل برداشت از جنگل‌های زاگرس (با تاکید بر مصارف دارویی)

فاطمه حاتمیه*

۱- عضو هیات علمی دانشگاه فنی و حرفه ای کشور، دانشکده فنی دختران شریعتی.

خلاصه

تحقیق حاضر با هدف بررسی محصولات فرعی قابل برداشت از جنگل‌های زاگرس و تنوع این محصولات، نحوه برداشت و تاثیر آن بر اقتصاد جوامع محلی، مصارف دارویی و ... صورت گرفته است. در این تحقیق با مطالعه‌ی مقالات مختلف مشخص شد که در این جنگل‌ها به دلیل این که این که امکان برداشت چوب به صورت صنعتی وجود ندارد، محصولات فرعی بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. اکثر بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که این محصولات در جوامع مختلف ساکن در این مناطق از ارزش اقتصادی ویژه‌ای برخوردار است اما نحوه برداشت در بیشتر مواقع بدون رعایت مصالح زیست محیطی صورت می‌گیرد. بیشترین توجه در این مناطق به برداشت سقز از درختان بنه است که ماده‌ای نسبتاً با ارزش اقتصادی بالاست. گونه بلوط هم مورد توجه بهره‌برداران قرار گرفته است. از این اجزای مختلف این گونه درختی هم برای مصارف مختلف، از جمله مصارف دارویی استفاده می‌شود. همچنین یکی از مصارف مهم دیگر از این جنگل‌ها، علاوه بر استفاده دام از گیاهان علفی، برداشت شاخه و برگ درختان به منظور تعلیف دام است.

کلمات کلیدی: جنگل‌های زاگرس، محصولات فرعی، گونه درختی بنه، گونه بلوط، سقز.

۱. مقدمه

جنگل‌های زاگرس جزء جنگل‌های نیمه خشک طبقه‌بندی شده و با مساحتی بالغ بر ۵ میلیون هکتار، ۴۰ درصد از جنگل‌های ایران را به خود اختصاص داده است و بیشترین تاثیر را در تأمین آب، حفظ خاک، تعدیل آب و هوا و تعادل اقتصادی و اجتماعی منطقه دارد [۴]. قدمت تکوین این جنگل‌ها بنا به پژوهش‌های گرده شناسی به بیش از پنجاه قرن می‌رسد. [۳]. در حال حاضر با توجه به افزایش سریع جمعیت از یک سو و مشکلات موجود در امر اشتغال‌زایی کافی از سوی دیگر، توجه به محصولات فرعی جنگل‌ها و مراتع به ویژه برای گروه‌های کم زمین یا فاقد زمین که برای تأمین نیازهای زندگی درآمد کافی ندارند از اهمیت زیادی برخوردار است و موجب تحقق توسعه پایدار خواهد شد [۸] البته مدیریت جنگل‌های نیمه‌خشک در ایران با دشواری‌های زیادی مواجه است. زیرا وجود نظام‌های معیشتی وابسته به جنگل اعمال سیاست‌های مدیران را با مشکل مواجه می‌کند. در مناطق جنگلی که حفاظتی- حمایتی اعلام شده‌اند [۲۲] هنوز بهره‌برداری سنتی به منظور تأمین

عضو هیات علمی دانشگاه فنی و حرفه ای کشور، دانشکده فنی دختران شریعتی.*

Email: E-mail: fhatamieh@yahoo.com